

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirane. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 kron, za četrt leta 2 kroni, katera naj se pošilja: Upravništvu „Domovine“ v Celju.

Slovanska vzajemnost

Spisal P. Kažipot.

I.

„Sovražni svet te le prezira,
Prezira te in te zatira.
Kdaj to gorje pač mine ti?
Kdaj se oko ti zjasni kalno?
Kdaj slečeš to obleko žalno?
Kdaj solnce zlato sine ti?“

S. Gregorčič: „Domovini“.

Koliko se ni že govorilo in pisalo o omenjeni ideji, kaj vse se ni poskušalo oživetvoriti, uresničiti jo! Toda večinoma zaman. V dejanju poznamo slov. vzajemnost še dandanes ne veliko bolje kakor po imenu; kar mi tako imenujemo, je komaj senca tiste vzorne, resnične vzajemnosti, kakor si jo, četudi v nepravili ali nejasni obliki, želi vsako pravo slovansko srce. Naši sovražniki, katere je nekdaj že zona obhajala, ako so le slišali ali brali pošastno ime „panslavizem“ ali kaj podobnega, so se v tem oziru že davno pomirili ter imajo sedaj za našo vzajemnost le še pristen zaničevalen posmeh.

A če se vprašamo, kaj je vzrok dotičnim našim neuspehom, tedaj bi si po treznem premisleku morali odgovoriti: V prvi vrsti to, ker o slov. vzajemnosti nimamo enotnega, pravega in zdravega pojma. Dočim najskrajnejši panslavisti uči, da smo vsi Slovani „eden“ narod in da torej ne moremo boljšega početi, kakor da se prejkoprej oklenemo ednega samega književnega jezika ter tako vsi postanemo — Rusi, katerih prava domovina bi bila seveda Rusija; pa nasprotni skrajniki naravnost zanikajo potrebo posebne, sistematične vzajemnosti; a tretji zopet sanjajo o nekih nejasnih ter zgolj idealnih „skupnih kulturnih smotrih“ dvomljive vrednosti itd.

Da dobimo imenovani vzajemnosti zdrav in jasen pojem, skušajmo pred vsem dognati: Ali pripadamo Slovani zares vsi ednemu in istemu narodu, kakor n. pr. Nemci, in ako ne,

ali je kaj upanja, da se vsaj sčasoma zjedini v tem zmislu? Kar se tiče razlike med jeziki posameznih slov. plemen, taista pač ni tolika, da bi se za silo ne moglo govoriti o ednem samem velikem slov. narodu; saj se n. pr. nenki zastopniki posameznih nemških narečij med seboj navadno nič bolje ne umejo, kakor razni Slovani, da, ako smemo verjeti časniskim poročilom, smatrali so celo neke na Gornjem Štajerskem preprosti ljudje v književni nemščini pevane besede za pristno — slovenske. Toda individualna ali partikularna zavest in zlasti književnost posameznih slov. plemen je že preveč razvita, da bi ju bilo mogoče kedaj več ali vsaj v doledni prihodnosti spraviti v popolnoma enoten tir. Čeh je in hoče biti v prvi vrsti le Čeh, Poljak takisto Poljak, itd. To je pač neizpremenljivo dejstvo, katero nam je poleg gesla „Vsakemu svoje!“ vsekakor in pred vsem upoštevati, ako hočemo poslopje slov. vzajemnosti zidati na trdno in zanesljivo podlago.

Ako se torej Slovani ne moremo smatrati za eden narod, ampak zgolj za narodno rodbino ali skupino sorodnih narodov, kakor n. pr. Romani in Germani, zakaj neki bi potem morali ravno mi imeti svojo vzajemnost ali slov. idejo, ko vendar prej imenovani zastopniki tujih narodnih skupin kaj takega med seboj ne poznajo? Čisto naravno. V nasprotju z onimi obstoji naša skupina skoraj iz samih maloštevilnih narodov, kakršnih nobenemu za se ni usojeno igrati pred svetom uloge prve vrste, bodisi v političnem, bodisi v kulturnem oziru, vsled česar nas oholi sosedje po krivici smatrajo kot manjvredne, kar mora seveda žaliti naš narodni ponos. A že omenjeni sosedje, sami domišljavi „kulturonosci“, med katerimi je eden posebno mogočen in predrzen, nas ne samo zaničujejo, ampak lakomni in nenasitni kakor so, strežejo v prvi vrsti nam zapadnim Slovanom v enomer po narodnem

življenju, boteč se polastiti lepe naše posesti, v kateri neblagi nameri jih še podpirajo razne Slovanom neprijazne oblasti. Ker smo torej takim nasprotnikom, zlasti skupnemu in največjemu med njimi, vsak za se težko kos, prisiljeni smo iskati si potrebnih zaveznikov. A kje bi pač mogli najti boljših in zanesljivejših, kakor so naši „bratje“, po čijih žilah se kakor po naših pretaka edna in ista „slovanska“ kri! „V slogi je moč“; vsak za sebe smo slov. narodi podobni slabejšim in močnejšim vejicam, katere bi mogočni, nikdar mirujoči nasprotnik polagoma polomil drugo za drugo, dočim se v butaro povezani lahko uspešno ustavljamo njega napadom ter ga naposled prisilimo, da nas spoštuje. — Iz takih ozirov se je torej najbrž rodila ideja slov. vzajemnosti, katera je brez dvojbe vsem slov. narodom ne samo koristna, ampak — ne izvzemši niti mogočnih in neodvisnih Rusov — v trajno varstvo neizogibno potrebna.

A omenjena vez, v čem naj obstoji? Ali nam zadošča, da se kakor doslej le zdaj pa zdaj drug drugega spomnimo, ozir. se površno in hladno med seboj podpiramo, v ostalem pa živimo, skrbimo in delamo vsak za sebe? Nikakor ne. Nevarnost, katera nam vsem preti od nemštva, je večja, kakor si navadno mislimo in je zatorej ne smemo podcenjevati. Naši bratje, katerim se primeroma dobro, četudi ne predobro godi, se sedaj pač še precej varne čutijo, toda mi Slovani, zlasti ob mejah, spoznavamo, da nam bo treba izrednih sredstev, ako naj do skrajnosti predrznim in vsiljivim „kulturonoscem“ zastavimo pot. — Že omenjena nevarnost pa je dvojna: politična in kulturna. V prvem pogledu je avstrijskim Slovanom in še posebej nam Slovincem zlasti opasen tako imenovani nemški — ali recimo rajši „izključno nemški“ — posredovalni, ozir. državni jezik, katerega se je zatagadelj treba brž ko mogoče otresti; a ne

LISTEK.

Rešeni!

Spisal Nibelej.

Tamkaj zunaj mesta, kjer se umika asfaltni tlak kamenitemu, kjer postajajo hiše manjše in manjše — kakor se izgubljajo gore v griče — tamkaj je nocoj nekako temno. Nocoj? Ne, vsako noč je tako, ako ne pošilja luna svojih žarkov v te zapuščene kote. — — —

Nocoj je tema. Tudi po hišah ni videti nobene luči. Kaj bi tudi delali delavci tako pozno! Saj utrujenec komaj čaka, da se vleže v postelj in zaspi, da uživa tako najboljšo, kar ima na tej borni zemlji, ločivši se v duhu od nje.

Tema povsod! Le tamkaj pri zadnji hišici še brli luč. Motno prihaja svetloba skozi ledene šipe. Na stolič okrog mize kleči pet ljudi: mož, žena in trije otroci. V starem vozičku ob peči spi najmlajši. Molijo.

„Za našo rešitev! Oče naš ...“ govori oče in vsi molijo glasno za njim. Posebno očetu in

materi prihaja glas globoko iz prs, kakor sploh človeku, ki čuti, kar govori.

Mož je bil delavec v neki veliki tovarni. Že tri leta je služil neprenehoma pri istem gospodu. Letošnjo zimo pa se je hipoma odpustila — vsled pomanjkanja dela — dobra polovica delavcev, in med temi je bil tudi on. Zastonj je prosil gospoda milosti; ni je našel. Potrt je prišel domov in pripovedoval ženi o nesreči. Razjokala sta se oba. In otroci, od največjega do najmanjšega, so jokali z njima. Kakor pa se nebo po nevihti zvedri, tako sta se tudi naša znanca končno pomirila. Premišljaje svojo usodo pozno v noč sta sklenila, da pojde mož takoj drugi dan iskat po mestu nove službe. — — —

To je bilo pred kakimi štirinajstimi dnevi. Vsako jutro je potem odhajal oče, da bi našel kak zasluzek, a vsak večer se je vračal bolj pobit domov. Vse mesto, a tisoči in tisoči prebivalcev ni imelo zanj dela ne kruha.

Vkljub vsemu varčevanju je pohajal naši obitelji že živež, a zadnja drva so zgorela. Zunaj pa je pritiskal hujše in hujše mraz, in po stenah bivališča — bivšega hleva — se je delalo ivje. — Bledi otroci so bledele še bolj, a ženi so zmrzovala solze na licu.

„Mama, kdaj bodete zopet zakurili v pečki?“ je vpraševal štiriletni fantič, a mati ga je tolažila: „Bodem, bodem“.

In starejša deklica je dejala: „Mama, kaj vam je, da ste tako žalostni?“ In izgovarjala se je mati, da ni — — —

Pozno zvečer pa je prišel oče trdnjših korakov, kakor sicer domov. Otrčivši si sneg z nog, je stopil vesel v sobo. Pozdravil je svoje, spustil vrečo z rame na tla ter vzkliknil: „Rešeni smo!“

Pripovedoval je srečno iznenađeni ženi, da se ga je usmilil neki trgovec, pri katerem je bil že drugokrat, ter ga vzel v službo. Obljubil mu je lepo dnino. „To le mi je daroval“ pravi, kazoč na vrečo, ki jo je že odvezoval sinček, „drva so in nekoliko premoga“.

„Hvala Bogu!“ vzklikne žena, „saj že itak zmrzujejo naši ubogi otroci!“

Otroci so se gnetli okoli vreče, oče pa je potegnil iz žepa kruh, ki ga je kupil za večerjo.

To vam je bilo veselje! V železni peči je gorelo, in na vse strani se je širila blagodejna toplota. Mati je skuhala neko juho, v katero so si nadrobili kruha, kar ga je še ostalo. Oj, kako jim je šla v slast! Po večerji so se še dolgo

samo v teoriji, ampak tudi v praksi. To pa se da izvesti le na ta način, ako ga bodisi skušamo popolnoma nadomestiti s katerim drugim primernim jezikom, n. pr. z nevtralnimi, za vso Avstrijo lahko veljavno francosčino, ali pa, kar bi bilo v izvestnem slučaju pač najboljši: da mu vsaj v dosegu slovansko-nemškega ravno težja protistavimo še eden posredovalni jezik, katerega bi si Slovani izmed svojih jezikov sami izbrali in kateri naj bi bil, kakor nemški zgolj za prevesno-nemške in — laške, veljaven za vse prevesno slovanske pokrajine (= okraje). Saj je mimogrede rečeno, že sploh sramotno za Slovence, da se med seboj ne moremo drugače pomeniti, kakor v jeziku najhujšega našega nasprotnika, kateri nas zategadelj po pravici zasmehuje. — V drugem pogledu pa nam je nič manj nevarna tudi samostalna in — kar je res, je res — visoko razvita nemška kultura, katera je že sama ob sebi moč, ki devlje zlasti nas manjše, vsak ob lastni svoji kulturi izhajati nezmožne narode pod nemško oblast. In vendar bi se tudi v tem oziru lahko osamosvojili ter, namestu se liki planetje sukati v enomer okoli tujega nam sovražnega solnca, ali pa liki večje plesali okrog nemške svetilke, dokler si ob njej do dobra ne posmodimo narodnih kril, ustvarili si z združenimi močmi in polagoma svoje lastno kulturno središče, svoje lastno slovansko solnce. To pa je zopet le vseslovanski posredovalni jezik, ozir. njega v prvi vrsti slovansko, a v drugi vrsti obče-svetovno kulturo posredujoča književnost.

Ako govorimo o „slovanskem“ posredovalnem jeziku in njega kulturnosni književnosti, tedaj pač skoraj vsakdo misli edino na ruščino, češ, saj drugače niti biti ne more, ker je ruski narod izmed vseh slovanskih najštevilnejši in najmočnejši. No vkljub temu se nam, ki smo o tem mnogo razmišljali, zdi sedaj manj kot dvomljivo, da bi bila ruščina za naše namene in razmere zares najboljša. Izmed ostalih slov. jezikov pa more po našem prepričanju priti v resen poštev le eden, namreč — slovenščina. ... Kakor vsakomur, zdela se je tudi nam ta ideja, katera se nam je nekoč slučajno rodila v glavi, na prvi pogled smešna in predrzna ter nevoljni smo jo zopet zavrgli. Toda proti naši volji vrivala se nam je vedno in vedno v spomin, dokler nismo začeli resno o njej razmišljati. A čim dalje smo jo pretehtali in primerjali, tembolj se nam je zdela dobra in prava; kajti, kakor bomo videli v II. poglavju, naš jezik za že omenjeni namen ni le sposoben, ampak ima celo marsikatero važne prednosti pred — po navadnem dozdevanju — edino zveličavno ruščino, kakor tudi pred ostalimi slov. jeziki.

Čemu so sklepi mirovne konference?

Koliko nad je zbudil svoječasno predlog ruskega carja, naj kulturne države opustijo na-

pogovarjali. Tudi otroci niso bili nocoj nič trudni: veselo so skakljali po sobi. Le najmlajšega je prevzela menda toplota, da je sladko zaspal. — Končno je opomnila mati, da je treba iti počivat. Prej pa so se opravili skupno molitev.

Po molitvi je spravila mati otroke v postelj, a oče je še nasopal premoga v peč, da bi se soba ogrela do dobra. Da pa bi ne odhajalo preveč toplote v dimnik, je zaprl še nekoliko zatvornico v železni cevi. — Manjša bdeča deklica je še kazala na steno, rekoč: „Glejte, lepe zvezdice!“ Po stenah je blestelo ivje kakor sto in sto dijamantov.

Kmalu so spali vsi. Le očetu je še včasih šinil skozi dušo strah, kaj ko bi tudi pri trgovcu zgubil službo. Toda kmalu se je polotil popolnoma spanec tudi njega.

Od zunaj je pritiskal mraz, v peči pa je gorelo s slabim, žalostnim plamenom. Po sobi se je širil dušič plin — —

Ko je prišel drugi dan gospodar hiše nekaj povprašat, je našel vse zaprto. Zdelo se mu je čudno in dal je vlomiti vrata. Odprl se je grozen prizor: šest oseb je ležalo mrtvih na svojih počivališčih. Grozen prizor? Ne, saj so bili vsi kakor bi spali. Nekaka miloba je sevala iz teh lic. Le moževi ustnici sta bili rahlo odprti, kakor da je hotel reči še enkrat: „Rešeni!“

daljno oboroževanje, ter naj bi se medsebojni prepiri ne poravnali z nečloveškim klanjem na bojiščih, temveč s pomirljivim posredovanjem mednarodnih sodnikov!

Več tednov so se vršile tozadevne konference v Haagu ter se tudi sprejela gotova do ločila vsaj za nekatere preporne točke.

Toda nič ni čutili tega dobrodelnega vpliva. Države se slej kot prej krčevito oborožujejo, vsako leto se iztisne nove milijone iz bednih davkoplačevalcev za novo orožje, ladje in druge vojne priprave. Z vsakim letom se ustanavljajo novi polki ter se vsled tega zahteva vedno več delavnih rok za vojnega moloha.

Če bi bila prodria miroljubna ideja velikega carja, kako bi se namah naselil blagostan v državah.

Ogromni milijoni, ki se izdajajo vsako leto za oboroževanje in preskrbovanje vojaštva, naj bi se naklonili kmetijstvu, obrtniji in industriji! Tisoči mladih mož, ki so stalno „pod puško“ pa bi se naj vpregli v tako podpirane stroke. Kaj bi se dalo že v ednem desetletju napraviti n. pr. iz naše monarhije!

Zadnji čas so se začeli pravičniki skoraj vsega kulturnega sveta vnovič spominjati obetanih dobrot mirovnega pogajanja v Haagu. Koliko dela bi istega čakalo, ki bi posušilo potoke solza, ki bi zbrisalo našemu stoletju madež umorov in pobojev!

Ozrimo se le na krvoločno vojevanje v Južni Afriki. Poznejši rodovi se bodo zgražali nad brezumno nečlovečnostjo, ki besni že celi dve leti med dvema kulturnima narodoma Burov in Angležev. Vsak dan se nam poročajo nova grozodejstva, ki teptajo tam doli vsako narodno in človeško pravo v prah. To vojskovanje se lahko imenuje navadno roparsko nasilstvo, a nihče se ne gane.

Brez kazni, brez vsakega ukora so si napravili Angleži načrt, polagoma pobiti nedolžno in le svojo svobodo braneče ljudstvo Burov ter se polastiti njihovega premoženja. Ta svoj načrt izvršujejo že dve leti z uprav zverinsko krutostjo. „Miroljubnih“ velesil ne ganejo obupni klici umirajočih Burov. Angleško bogastvo ima večjo moč kot ugonobljeno človeštvo.

Pa tudi način, kako se tukaj bojuje, bi moral poklicati na odločen odpor slehernega človekoljuba. Od roparskih Angležev grdo izzvani Buri niso pozabili v najbolj obupnem položaju, da je nasprotnik človek, s katerim se je bojevali človeško. Ne tako Angleži! V boju se poslužujejo orožja in priprav, kakršnih sredstev bi se sramovali skrajni divjaki. Po tolovajsko plenijo, ropajo in požigajo. Ne usmilijo se niti žen in otrok, katere gonijo v pregnanstvo ter jih pustijo lakote umirati, niti imajo srca za ranjence, temveč so celo izgnali vse evropske zdravnike, da morajo hrabri ponesrečeni vojaki prenašati neznosne muke, predno preminejo.

Ali je to človeško, ali ne meče krvave madeže na celo stoletje in one, ki v njem živijo, a si hočejo prisvajati kulturo. A nihče se ne gane, zatirana nedolžnost ne dobi odmeva, pač pa denar in moč.

Vsekakor ostane ruskemu carju ime miroljubnega kneza našega stoletja, ki stori vse, da pridobi svoje prijatelje — vladarje za ideje splošnega pomirjenja.

Celjske in štajarske novice.

(Celjski mestni očetje) ne razumejo se več med sabo. Izstopili so iz občinskega odbora Heinrich Jabornegg, Matevž Kurz in Franc Wilcher ter profesor J. Plonner. Že delj časa se nekaj kuha, a to se rešuje le v tajnih sejah; pa mora biti že precej vroče, da zapusti svoje stolčke v mestni hiši kar cela kopa odbornikov.

(Ponesrečil je na tukajšnjem kolodvoru) dimnikarski pomočnik Herman Uitz iz Kirchfelda pri Weitzu, ki je služil edno leto pri celjskem dimnikarju Fuchsu. Vlak se je še pomikal, ko je Uitz skočil iz voza, ker pa je deževalo, bila je deska mokra in polska tako, da je Uitzu spodletelo in je prišel pod voz, ki mu je strl rebra. Težko ranjenega prenesli so v bolnišnico.

(Stara pesem.) Eden tistih, ki ne trpé slovenske besede, pač pa ljubijo slovenske groše, je zlatar Pacchiaffo. Kakor kaže ime, je mož

seveda pristno germanse „rase“, in ker ima svoj glavni zaslužek od Slovencev in Hrvatov, je umevno, da Slovence sovraži. Iz svoje delavnice je zagnal že več slovenskih delavcev, ker so govorili med seboj slovenski in ker niso hoteli pristopiti novopečenemu „Gesellenverein u“. Morda bi v Celju ne bil odveč tudi en slovenski zlatar!

(Učiteljske vesti.) Na petrazredni deški ljudski šoli celjske okolice je popolniti učiteljsko mesto. — Na trirazredni ljudski šoli v Dolu, okraj Laško, je popolniti mesto učitelja, oziroma učiteljice. — Na šolah v Gomilskem in v Orlavivasi, okraj Vransko je popolniti mesto učiteljice ročnih del. Prošnje do 15. oktobra t. l. na dotične okrajne šolske svete.

(Duhovniška vest.) Župnijo Zgornjo Polskavo je dobil o. g. Fr. Vidmajer.

(Osebnosti.) Odvetnik v Kozjem, g. dr. Franc Piki, se preseli v Kamnik na Kranjskem.

(Načelnikom okrajnega zastopa v Laškem) potrjen je notar dr. Adolf Mravlag, namestnikom njegovim pa nadučitelj Karl Valentinitich.

(Sto let stara žena.) V deželni hiralnici v Vojniku pri Celju živi neka ženica, doma iz graške okolice, ki je dne 15. t. m. dopolnila 100 let svoje starosti.

(Iz Braslovč.) Naš sloveči in že znani „fajerber“ je dne 16. t. m., to je bilo ob času povodnji, šel s hmeljovkami braniti most pri Parizlah, in to takrat, ko je bila že vsa nevarnost pri kraju. Potem pa so junaški „fajerberji“ šli v krčmo, se napili ter v pijanosti obdajali mirne Slovence s psokami, kakor „windische Hunde“, „windische Lausbuben“, kakor že pač znajo ti kulturnosci v svoji brezmejni aroganci. Načelnik „fajerberju“ je nek privandran krčmar, kateri se redi od slovenskih grošev, ki pa v zahvalo za to zabavlja čez Slovence ter jim zbija užigalice sv. Cirila in Metoda iz rok. Brizgalno ima „fajerber“ izposojeno od banke „Slavije“, in nam se le čudno zdi, da banka pusti svoje orodje našim nasprotnikom, ki je rabijo ne le za ogenj, temveč tudi za gašenje apna. Opozorjam že danes vse Braslovčane, da pridete k prihodnjim volitvam v obilnem številu, da bo naše gasilno društvo res naše in v ponos Savinjski dolini, ne pa kakor sedaj, nam v sramoto in da ne bodo nemčurski kričachi imeli pri društvu glavne besede. Zato pa na delo!

(Na boben je prišel) J. Scharner, trgovec v Šoštanju. Vendar ni vse zlato, kar se sveti. Radovedni smo, kaj porečejo sedaj šoštanjski Germani, ko so imeli poprej toliko besedi, ko je propal nek slovenski trgovec.

(Splošni promet) na progi Gornje Doliče-Velenje se je z dnem 22. t. m. zopet pričel.

(Iz Hrastnika.) Na ameriški gugalnici pri gospej Logar se je prigodila v nedeljo dopoldne nesreča. Karol Gorinišek, 15letni deček, padel je iz „čolna“ ter se potolkel tako silno, da je zvečer ob 8. uri preminul. Pač čudno, da dopuščajo oblastva tako nevarne zabave!

(Umrli je) v Vitanju kamnosek Jakob Grilo. Pokojnik je bil veren Slovenec in jako delaven mož, ki je imel tudi mnogo zaslug za vitanjsko posojilnico.

(S zajčjimi svinčenkami) je obstrlel nek fant iz Dramelj štiri druge fante iz Špitaliča, ko so šli ti v nedeljo pri belem dnevu od maše domov. Ustrelil je večkrat nanje, ter jim nasul polno krogelj pod kožo na hrbtu, na vratu in celo na glavi. Vzrok napadu je bila „stara jeza“.

(Pommer v Sevnici.) Nemški poslanec dr. Pommer je potoval te dni po raznih krajih svojega volilnega okraja. Dne 20. t. m. je bil v Sevnici. Zvračal je v svojem govoru krivdo na Vsenemce, ako bode drugi podpredsednik državnega zbora postal kak veleposestnik ali krščanski socijalec, pridružil se je pa Schönererjevemu stališču, da noben nemški parlamentarec ne sme postati nemški minister. Shod je izrekel nado, da bo nemška ljudska stranka iskala zveze z Vsenemci vsaj v tem, da se prepreči naseljevanje francoskih redovnikov in redovnic v Avstrijo.

(Požar) V ponedeljek popoldne je izbruhnil ogenj v kozolcu A. Stigerja v Slov. Bistrici, ki je upepelil kozolec, skedenj, tam shranjeno krmo, vozove, sode itd. Škoda znaša približno 9000 kron.

(Značilna prepoved.) Na ptujski gimnaziji je prepovedal ravnatelj dijakom govoriti med seboj slovenski. Ta je pa lepa; kaj neki poreče temu cesarsko namestništvu v Gradcu!

(Volitve v slovenskem Medžimurju.) Kakor znano, se vrše v kratkem volitve v ogrski državni zbor, in volilno gibanje se je pričelo tudi v slovenskem Medžimurju, kjer kandidira dr. Wlassics Gjula, ki se je te dni predstavil svojim volilcem v Čakovcu. Zdaj, ko so volitve, znajo nakrat vsi Mažari dobro slovenski, in bržčas se boče zopet Medžimurje preplavilo s slovenskimi tiskovinami, kakor ob zadnjih volitvah.

(V Jarenini) v Slov. goricah se je vršila dne 15. t. m. lepa Ciril-Metodova mladeniška slavnost, katere se je udeležilo mnogo ljudstva. Na dnevnem redu je bilo tamburanje, petje, govor in igra „Egiptovski Jožef.“ Vsekakor je to veselo znamenje, da se je začelo ob jezikovni meji malo bolj živahno narodno gibanje.

(Sadjerejski in vrtnarski poučni tečaj,) ki se je vršil od 16.—21. t. m. na deželni sadjerejski in vinarski šoli v Mariboru, je bil prav dobro obiskan. Vdeležilo se ga je 27 oseb obojega spola iz raznih strani dežele, ki so s zanimanjem sledili predavanjem.

(Velik ogenj) V Dobravcah pri Mariboru so sedmim gospodarjem pogorela skoro vsa gospodarska poslopja. Goreti je začelo ob 7. uri zjutraj pri posestniku M. Postnaku, ravno ob času, ko je bila večina prebivalcev pri jutranji maši. Mariborska požarna bramba se je ob pol 11. uri dopoldne odpravila na pogorišče, a se je sredi pota vrnila, ker je bil ogenj že pogasjen. Škoda je približno 15 900 kron. Zažgal je nek 13leten deček, iz maščevanja radi neke malenkosti. Mladega požigalca so zaprli.

(Ponarejene krone.) V Gradcu opažajo že delj časa sem, da je v prometu čudno mnogo ponarejenih kron, in so oblasti že večkrat skušale, priti ponarejalcem na sled, a doslej brezuspešno.

(Na graški univerzi) je bilo v poletnem semestru 1901 vpisanih na teološki fakulteti 85 rednih in 4 izvanredni slušatelji; pravnikov je bilo 804 rednih in 43 izvanrednih, edna slušateljica in 17 hospitantin; medicincev 236 rednih, 74 izvanrednih, dve slušateljici in 3 hospitantinje; filozofov je bilo 145 red., 68 izvanrednih, 3 redne, pet izvanrednih slušateljic in 22 hospitantin; farmacevtov je bilo 31. Skupno 1543 slušateljev in slušateljic.

(Iz Gradca.) Umrl je tu te dni Friderik grof Attems v starosti 83 let. Bil je nekaj časa tudi državni poslanec.

(Cesarski namestnik grof Clary v Gradcu) mora vsled močnega prehlajenja biti v postelji; takoj ko ozdravi, namerava obiskati one dele naše dežele, ki so bili po zadnji povodnji hudo prizadeti, da se na lastne oči prepriča o nastali škodi.

(Volilne shode) je priredil te dni vsenemški poslanec Malik v Cmureku, Ivnci in Ščavnici, kjer je govoril o političnem položaju. Kakor znano, je ta poslanec prej pripadal nemški ljudski stranki, a se je pozneje pridružil Schönerer-jancem. Umevno je, da mu pri bodočih volitvah ljudska stranka postavi protikandidata; istotako je sklicala svoj „Parteitag“ v Radgono, ki leži v Malik-ovem volilnem okraju.

Druge slovenske novice.

(Kranjski Nemci) so imeli dne 22. t. m. shod, katerega se je udeležilo 60 zaupnih mož. Eden navzočih je priporočal ustanovitev nemškega otroškega vrtca in nemške šole v Jesenicah. Baron Schwegel je hvalil slovo med kranjskimi Nemci. Dne 23. t. m. so bile volitve v kranjskem veleposestvu; oddanih je bilo 53 glasov, ter izvoljenih 10 nemških liberalcev.

(Osebnosti) Pravni praktikant pri deželnem sodišču v Ljubljani, g. Franc Pernuš, je imenovan avskultantom.

(Samomor.) V nedeljo, dne 22. t. m. se je na Laverici poleg Ljubljane ustrelil nek nadporočnik, rodом Čeh, ki se je mudil ondi na „mapirungu“. Prejšnji dan je dobil pismo, ki ga je tako potrl, da si je pogol kroglo v glavo.

(Delavci v Vevčah pri Ljubljani) groze s štrajkom, ker je vodstvo vevške papirnice upejalo akordno delo in vsled tega odpustilo nad 80 delavcev in delavk. V soboto je bil shod, na katerem se je zahtevalo, da mora papirnica opraviti akordno delo in vse odpuščene delavce zopet vzeti v službo, sicer stopi delavstvo v štrajk.

(Umrl je) dne 24. t. m. v Kamniku g. L. Bergant, tamošnji župan. Na dan volitve v deželni zbor ga je zadela kap; rešiti ga ni bilo več mogoče. Bil je blag in delaven narodnjak. N. v m. p!

(Umrl je) v Kamniku po dolgem bolehanju ondodni odvetnik g. dr. Valentin Temnik, ki je bil svojčas v Slov. Gradcu. Pokojnik je bil obče spoštovan in priljubljen ter vnet rodoljub. Naj v miru počiva!

(Solo v Višnji gori) so zaprli do 1. oktobra t. l. zaradi škrlatice, ki razsaja tamkaj med otroci.

(Potres.) Dne 18. t. m. so čutili v Podzemlju pri Črnomlju in okolici precej močen, kakih šest sekund trajajoč potresni sunek, ki pa ni napravil posebne škode.

(Zastrupil se je) v nedeljo v Dobrepoljah pri Iliski Bistrici znani reški veletržec g. Ivan Lukežič iz Tolmina. Vzrok samomoru je baje neka neozdravljiva bolezen.

(Ogenj.) V soboto je zgorela v Trstu velika delavnica mizarja Kante. Došli gasilci so po velikem trudu pogasili ogenj.

(Nemški vojaki v Trstu in Ljubljani.) Dne 24. t. m. so dospeli v tržaško luko nemški vojaki, ki so na potu iz Kitaja v domovino. Na obrežju so jih pričakovali avstrijski častniki ter nekaj stotnih pešpolka št. 97. — Mimo Ljubljane so se peljali dne 26. t. m. z dvema vlakoma. Na kolodvoru jih je pozdravilo častništvo ljubljanske garnizacije, ki je imelo tudi z nemškim častništvom skupen obed.

(Goriški deželni zbor) je v seji dne 21. t. m. sprejel več poročil o pogozditvi močvirja, o kmetijskem pouku in o raznih prispevkih. Dovoljenih je bilo tudi več podpor: Za spomenik pokojni cesarici Elizabeti 500 kron, za napravo cest, za mostove itd. Končno je dr. Rojc prečital interpelacijo zastran načrta za norišnico. Medtem so odšli italijanski poslanci, in zbornica ni bila sklepčna. V seji dne 24. t. m. je zbornica sklenila, ustanoviti deželno kreditno banko, deželnemu odboru pa je naročila, študirati, ako bi kazalo ustanoviti deželno zavarovalnico. Deželnemu odboru je tudi naročila, da stopi v zvezo z vlado in deželo Kranjsko glede podaljšanja Vipavske železnice v Postojno, oziroma v Logatec. Potem je deželni zbor zaključil zasedanje.

(Istrski deželni zbor) je v soboto dne 22. t. m. zaključil zasedanje in s tem tudi svojo postavno dobo. V zadnji seji je bil med drugim sprejet tudi predlog poslanca Depanjerja, po katerem se pozivlja vlada, da omeji politično delovanje duhovščine. V kratkem se torej tudi za ta deželni zastop razpišejo nove volitve. Zadnje kratko zasedanje sicer ni bilo tako burno, kakor v prejšnjih dobah, vendar je pa tudi sedaj lahostvo z razgrajanjem na galeriji storilo svojo „dolžnost“ in tako dostojno proslavilo svojo kulturo.

Dopisi.

Iz Trbovelj. Dne 18. t. m. otvorilo se je v Trbovljah novo šolsko poslopje, katero je, odlikujoče se h kratu z veličastnostjo in dopadljivo priprostostjo, v resnici v ponos Trboveljcem. Svečanost pa, s katero se je to poslopje otvorilo, ne more vzbujati ponosa niti v najmednarodnejših prsih kakšnega Trboveljčana. V občini, katere šteje nad 11.000 prebivalcev, od katerih je komaj nekaj nad 100 Nemcev, in kateri načeluje po večini naroden odbor, v vasi, ki se odlikuje po narodni zavednosti, v Trbovljah, je imela otvoritev novega šolskega poslopja popolnoma nemški značaj. In zakaj je imela ta slovesnost nemški značaj? Je li tako zahtevala neizprosna manjšina? V čast se mora tej priznati, da je, zahtevajoča sicer svoje pravice, toliko taktna, da nima niti namena, žaliti ogromne večine prebivalstva. In bi li v nasprotnem slučaju ustavila trb. premogokopna družba svoj premogokop, ne hoté

več vleči visokih dividend, in bi visokorodni gospod vitez, pl. Gosoleth zapri svoje tovarne, da bi bile Trbovlje brez velike industrije, katere bogati našo občino? Ne, ta nevarnost ni pretila ampak ne mnogo manjša: g. nadzornik Voduška, ki je nekak antipod vsem kričarjem „Proč od Gradca,“ bi še v doglednem času ne izgubil iz Trbovelj.

Pa bodi mi dovoljeno, oplaati svečanost samo. V predvečer je bila trboveljska vsa razsvetljena; pokanje topičev je naznanjalo prihod okrajnega glavarja, katerega je tudi priredila domača rudniška godba podoknico. Raz hiš so vihrale zastave, in sicer raz vaako hišo — razun dveh, treh, kjer so miši vsled priboda modre krvi modro barvo snedle — edino po ena trobojnica, ki so klicale g. nadzorniku glasen memento, kakšnega mišljenja so prebivalci vasi, v kateri se otvori šola. No, g. nadzornik drži več na sebi in svojo karijero, kakor na Trboveljce in njih mišljenje. Drugi dan je bila slovesna sv. maša, pri kateri je jako dobro pel mešani zbor, v katerem se je posebno odlikoval izborni tenorist, g. Anton Počivavšek. Po maši smo šli v dolgem sprevodu v novo šolo, katero je blagoslovil vlč. duh. svetnik, g. Peter Erjavec, ob asistenci obeh gg. kaplanov. Po blagoslovu se je odprla vrsta govorov.

Vse se je omenjalo; omenilo se je tudi veliko industrijo, le na druge davkoplačevalce se je pozabilo; enkrat bi si morali vendar naši ljudje v glavo zabiti, da morajo premogokop in tovarnarji zato višje davke plačevati, ker imajo višje dohodke, in da je najhujši gorjanec toliko pameten, da bi prav rad plačeval take davke, če bi imel take dohodke. Pojdite že enkrat z tisto večno slavo do tujih kapitalistov — če bi jim ne neslo, gotovo bi med nami ne ostali.

Govorilo se je vse v blaženi nemščini; le do otrok je govoril g. nadzornik slovenski, „da bi to lepo, to čisto poslopje ne ponesnažili in ponemarili,“ in okrajni glavar, baron Apfalter do starišev. Za tem je sledilo petje in deklamacija šolskih otrok, vse, kakor bi se pričakovalo v kaki šulferajnski šoli. Še tisti kratki slovenski pesniki, ki so nam bile samo pesek v oči, so se slabo pele, dočim so peli cel ciklus nemških pesni dovršeno lepo.

Ob 1. uri se je pričel banket. Tu je bilo pa še celo vse nemško; večina narodnjakov se je tudi absentirala, da bi ne bila priča zadnjemu aktu škandaloznega Voduškovga atentata na slovenske Trbovlje. In tako je imel famozni Vitjančan še lepšo priliko, igrati dvomljivo vlogo junaka dneva. Možno je, da spečejo te vrstice trbovsk. „diplomata,“ ker on amatra svoje vidno in nevidno ruvanje, spletkarjenje popolnoma sakrosanktnim, saj to vendar njemu pomaga do višjega klina in večjega vpliva, če ne pomisli, da je s svojim „delovanjem“ razpil že vse Trbovlje. Njemu se zdi popolnoma pravilno, da se je po kačjih serpentinah ravno v pravem času, nekaj tednov pred otvoritvijo novega šolskega poslopja, priplazil do načelnikstva krajnega šolskega sveta, da je pri otvoritvi šole za Trbovlje daleko zaslužnejše može v primerno temen kot postavil in da je užalil naroden čut slovenskega prebivalstva, — da se je le sam solnčil pred glavarji in „hofratom,“ kateri mu naj sedaj glade pot proti Gradcu. No, pa saj mu tudi mi prav iz srca privoščimo, da bi že enkrat zapustil nas in srečno prišel v Gradec. To nam veleba ljubezen do Trbovelj.

Za danes naj bo dovolj! Če pa g. nadzornik i v prihodnje ne bo slovenski značaj Trbovelj „nolli me tangere,“ vržemo rokavice, ki jih nam natika „hvaležnost,“ stran in udarimo s kolom, da bo slišati „navzgor,“ kamor zre g. nadzornik Vodušek z upom in strahom.

Velika Nedelja. Škoda, ki jo je povzročila Pesnica ob zadnji povodnji, je ogromna, in to zlasti v občinah Velika Nedelja, Stari trg, Ostuševci, Cvetkovci in Formin, ki se nahajajo pred izlivom Pesnice v Dravo. Pri Forminu tvori rečna struga pravokot, ki je popolnoma zasut s peskom, zato voda ob deževju izstopi in se razlije čez polja ter uniči večidel vse pridelke, kakor kornuzo, krompir, otavo itd. Že pred šestimi leti so si dale gori omenjene občine izdelati po geometru načrt in prosile za

dovoljenje, da smejo same regulirati oni pravokot na lastne stroške, a dobile so odgovor, da se itak prične kmalu z regulacijo. Vse od omenjenih občin napravljene nasipe je narasla reka vedno porušila in odnesla. Sedaj je škoda tako velika, kakor ni bila še nikdar, ker je bila poplava ravno ob času žetve. Čez tisoč hektarov najboljšega koruznega polja je deroča reka poplavlila, in ker rabi voda po osem dni, predno se odteče, bo uničena vsa žetev, koruza, krompir, fižol, otava in drugo. Škoda je cenjena: 1000 hektarjev koruze na 60.000 kron, 200 hektarjev krompirja na 20.000 kron, 300 hektarjev jesenske mrve na 3000 kron, skupaj na 83.000 kron. Revščina bo prihodnjo zimo grozna radi pomankanja kruha in živinske piče. V minolih letih so pokladali živini tudi strešnico. Posestniki so skoro že vsi zadolženi, in zdaj sami ne vedo, kaj jim je storiti. Okrajni glavar grof Attems iz Ptujja je dne 18. t. m. prišel si ogledat škodo in se ni mogel dovolj čuditi, da takšna lepa zemljišča niso nič zavarovana proti vodnim neizgodbam. Gotovo je skrajni čas, da se gledé Pesnice nekaj ukrene, ker se vsled vsakoletnih poplav siromaštvo vedno bolj veča.

Sv. Barbara v Halozah. Tombola, katero je priredilo naše bralno društvo „Naprej“ dne 1. septembra t. l. uspela je vsestransko povoljno. Gorki solnčni soj, katerega od onega dne že težko pogrešamo, privabil nam je lepo število gostov iz sosesčine. Seveda, še večjo privlačno silo so imeli izvestno prav zanimivo sestavljeni in vrednostni dobitki, izmed katerih je osobito lepo rejen pujssek povzročil mnogo opazk in smehu. Došli srečolovci so segali s tako vneto in hitrostjo po kartah, da jih je v neverjetno kratkem času izginilo vseh 400 — a več jih ni bilo dovoljenih. — Po zaključeni tomboli razvila se je ob petju in tamburanju „židana volja“, v kar pa je brezdomno tudi pripomogla pristna vinska „sraga“ izvrstnega „žmaha“, s katero nam je gladił grla naš vrli krčmar Reicher. Prijazni gostje, ki so bili prihiteli k nam iz Majšperga, Zavrča, Ptujja, Leskovca, od Sv. Marka, Sv. Marjete in celo od Sv. Tomaža, vztrajali so dobro dolgo med nami. Marsikatera tehtovita beseda sprožila se je tekom večera. Pohvalno je treba omeniti, da sta se zabavi, prirejeni v človekoljubni namen, udeležila tudi oba domača gošpoda duhovnika. Ravno ta dan pa nam je tudi podal jasni dokaz, da o kakem strankarstvu ni več duha ne sluha med nami, ampak da nas vodi enodušnost in sloga v stremljenju za smotri, narodu koristnimi. Vztrajajmo pa tudi dalje v tem duhu naprej!

Čisti dobiček tombole z blagodušno darovanimi prispevki znaša po odbitku stroškov za dobitke 200 kron, katera vsota bo počakala v hranilnici do druge tombole v isti namen dne 8. novembra t. l., a potem se priredi ubogim učencem božično drevesce; o tej priliki se jim razdeli gorka obleka za nastopno zimo. — Živeli tedaj vrli darovalci in gostje!

Iz Radgone. Komaj smo začeli gledati nekoliko nadepolno v „Bosno zlato“ s sladkimi upi, da si priborimo pri prihodnjih volitvah naš okrajni zastop, in glej kaka bridka iznenada: Bračko in naš novi, sicer hvalevredni g. župnik sta se sprijaznila; on sedi ponosno pri obedih ob mizi g. župnika, in pristaši njegovi že kričijo po našem okraju, „gospod Bračko ni proti duhovnikom, sicer bi ga gospod župnik ne vabil na obede. Slovenec pa je itak, ker je z Orehovcem doma, in kaj imate potemtakem proti njemu!“ Kaka reklama za nemčursko stranko! To edino nam je še manjkalo. Če ima Bračko od ednega duhovnika tako priporočilo, zgubljeni smo gotovo, če ne za zmiraj, pa vsaj za prihodnje volitve.

Radovedni smo, s kakimi počutki je sedel gospod predsednik našega bralnega društva z gosp. Bračkom pri edni mizi. Mi ne gojimo niti najmanjših dvomov o narodnem mišljenju gosp. župnika, ne moremo pa si razlagati tega njegovega najnovejšega postopanja. On pozna gotovo naše razmere, in dobil je gotovo potrebne informacije od svojih vrlo narodnih gg. kaplanov, znano pa mu je menda tudi vedenje g. predsednika napram nemškutarski stranki. Zares žalostno! Tukajšnji narodni kmetje delajo in pri-

pravljajo vse potrebno za prihodnje volitve in g. župnik napeljuje takorekoč vodo na mlin nasprotna stranke. Kdo bo imel ob takih izglelih veselje za delovanje, kako hočemo doseči svoj smoter? Zares čudno, da ne ve inteligenca, kje žuli čevlji naš okraj, in kaka sredstva moramo uporabljati, da se rešimo te nadloge.

Narodno-gospodarske novice.

Slovensko kmetijstvo in slov. kmetijske šole.

Poglavito zlo današnjega kmetijskega stanu po Slovenskem in ne manj drugod, je brezdomno skoro splošna revščina. Naloga, dolžnost slovenskega časništva (žurnalistike) je pač, vzroke kmetijske revščine slovenskega stanu razmotrivati. Še daljna dolžnost slovenskega časništva je pa ta, čitajoče kmetiško prebivalstvo seznaniti s sredstvi, katera bi bila po mnenju in prepričanju strokovnjakov v stanu, dandanašnje revščino kmetijskega prebivalstva zmanjšati, mogoče da še odpraviti.

To oboje storiti, je seveda v prvi vrsti dolžnost naših strokovnih, kmetijskih časnikov. Ker so pa kmetijski časniki med našim kmetijskim ljudstvom, žal! veliko premalo razširjeni in torej veliko premalo čitani, čemur je v prvi vrsti zopet revščina, v drugi vrsti pa strokovna nezavest vzrok — storiti hočemo to mi v našem sicer političnem listu.

Vse vzroke navajati, kateri so dandanašnje revščino našega kmetijskega stanu povzročili, skoraj ne moremo, kajti to bi nas dovedlo do dolge in veliko preobširne razprave. Isto tako tudi ne moremo navajati vsa sredstva, katera naši kmetijski strokovnjaki za taka smatrajo, kakoršna bi zamogla dandanašnje revščino našega kmetijskega ljudstva zmanjšati, oziroma odstraniti, ter blagostanju prostor pripraviti. Postopati hočemo torej na obe strani sumarično ter reči tako-le: Najpoglavitejši vzrok revščine, siromaštva kmetijskega stanu pri nas po slovenski zemlji, in povsod drugod, kjer se po Avstriji pojavlja, je gotovo ta, da so se socialne razmere kmetovalca v preteklih 50 letih popolnoma predrugačile, in da se jim naš kmetovalec še ako modiral ni, da se ni ž njimi še tako sprijaznil, kakor bi to moral storiti. S tem najpoglavitejšim vzrokom v najtesnejši zvezi je pa še ta, da se ima ravno kmetovalec dandanes s tolikimi in takimi ujami boriti, o kakršnih in kolikošnih pred 50 leti še niti slutnje ni bilo. Takrat slišalo se je še srečnega, blagostanega kmetovalca reči: „Bog nas vari suše, toče, moče, in pridelali bodemo vsega dovolj.“ — Ako bi hoteli dandanes vsa zla, to je, vse nime zaporedoma naštet, katere v podobi zajedalk, bodisi rastlinske ali živalske narave, kmetijsko rastlinstvo ali živalstvo napadajo in ugonablajo, ter tako dohodke kmetovalčeve decimujejo ali celo popolnoma uničujejo, dosegli bi daljšo vrsto imen različnih škodljivcev, nego je ona svetnikov v litanijah.

Dandanašnih, popolnoma spremenjenih socialnih razmer se vé, da ni mogoče predugačiti, še manj pa popolnoma odpraviti. Računati mora ž njimi kmetovalec istotako, kakor mora to storiti pripadnik vsakega drugega stanu v svojem stanu. Akomodirati se jim mora kmetovalec, uživati se mora v nje, kajti one so posledica občnega dandanašnjega napredovanja človeštva, katero je doseglo tako visočino in širino, kakoršne na svetu še nikoli bilo ni. V času občnega napredka živimo, kateri je podoben silno naraslemu hudourniku, ali silno narasli reki. Kdor s tem mogočno naraslim hudournikom, s to mogočno naraslo reko ne plava, kdor se jej še celo zoperstavlja, bodisi obrtnik, trgovec, osobito pa kmetovalec — utone. Da zamore pa kmetovalec s to deročo reko plavati, da zamore i on napredovati v svojem stanu, spoznati mora zahteve, katere občni napredek tudi od njega, to je, od njegovega stanu zahteva. Te spoznati pa zamore le po istem sredstvu, po katerem so jih že spoznavali i drugi stanovi, kateri so deročo reko že preplavili po — šoli.

Ko je ob priliki neke slavnosti nek nemški general nemškemu vojskovodji, maršalu Moltke-ju, kakor slavnemu zmagovalcu pri Sedan napil, odgovoril mu je Moltke: „Bei Sedan hatt

der deutsche Schulze gesiegt.“ V našem jeziku glasi se ta stavek tako-le: „Pri Sedanu zmagal je nemški učitelj.“ In kaj je hotel slavni Moltke s tem reči? Kaj neki družega, kakor to, da je izdala v bitki pri Sedanu omika, izobraženost, inteligenca nemškega vojaka. Ako hočemo, da tudi nas slovenski kmetovalec v svoji stroki napreduje ter se na površju deroče reke vzdrži, storiti zamore to le na podlagi duševne omike, strokovne izobraženosti. „Z uma svitlim mečem,“ kakor pesnik veli, ne pa z porujavanjem uma, je v stanu slovenski kmetovalec v vrsto napredujočega človeštva vstopiti, ter se v istem vzdržati. Zato mora biti prva skrb slovenskega gospodarja, kateri hoče v svojem stanu napredovati ter tako sebe in svoje v istem pri zaželenem dobrem izhajanju, ne pa v bedi vzdrževati, da skrbi pred vsem za občno izobrazbo svojih, kmetijstvu namenjenih otrok, potem pa še posebno za strokovno kmetijsko izobrazbo istih. Z največjo marljivostjo in vestnostjo v kmetijskem gospodarstvu izvedene stare navade, spojene tudi z največjo štedljivostjo in skromnostjo, ne zamorejo dandanes kmetovalca pri nekdanjem dobrem izhajanju vzdrževati, kajti sama fizična sila je smislu in smotru napredka neplodna, neizdatna. Šole, šole, in zopet šole je treba kmetovalcu, kakor vsakemu drugemu stanu, ako hoče napredovati. Vsak slovenski, napredka željen kmetovalec naj se torej nikoli in nikjer ustanovitvam ljudskih šol ne upira, marveč z veseljem in požrtvovalnostjo naj iste podpira. Posebno skrbeti je treba pa tudi na to, da bodé za ljudske šole dovolj učiteljev, in sicer dobrih, za stvar vnetih učiteljev na razpolago. Takih bodé pa le potem dovolj, ako bodé skrbnjeno za učiteljski stan vredno materialno izhajanje istih, ako bodo učitelji tako dobro plačani, kakor to njih vzvišeni poklic in njih pošteno izhajanje v človeški družbi zahteva. Kar naravnost sramotno je, da je ljudskemu učitelju manjša plača določena, kakor sodnikskemu ali davkarskemu slugi, kateri si je znabiti šele pri vojaštvu toliko izomike pridobil, da si zamore kot sluga boljši kruh služiti, nego si ga služi ljudski učitelj, osobito pa, da si ga zamore tudi na veliko lažji način služiti. Dobro plačan učitelj, dobra šola, slabo plačan, slaba šola. Tako je vedno bilo, je in bo.

(Dalje prihodnjšč.)

Politični pregled.

(K položaju.) Ministrski predsednik Körber je imel te dni pogovor z nekim politikom, v katerem je izražal bojazen, da ne bi v prihodnjem zasedanju državnega zbora nastale zopet težave. Rekel je tudi, da je že utrujen od ministrskih poslov, in da si želi naslednika, zlasti ako se mu posreči, da bi državni zbor rešil nagodbo z Ogrsko, trgovske pogodbe in drugo, potem odstopi s svojega mesta. Vse njegov govor je bil precej pesimističen; govori se, da je njegovo stališče omajano.

(Državni zbor.) Ker je vsled napadov nemških radikalcev odstopil dosedanji prvi državnozbornski podpredsednik Prade, zahtevajo Čehi, da zavzame to mesto dosedanji drugi podpredsednik dr. Žáček. Nemci nočejo o tem vedeti ničesar ter zahtevajo, da bodi prvi podpredsednik zopet Nemeč.

(Nemška ljudska stranka) je izdala volilni oklic, ki je jako klavern političen dokument in ki priča o propadu te še nedavno najmočnejše nemške stranke. Ljudska stranka, ki je dobila od Schönererjancev že toliko batin in bro, se jim je obesila zdaj za frak in sprejela več njihovih zahtev, kakor n. pr. državnopravno zvezo z Nemčijo. Ljudska stranka hoče torej ponižati našo monarhijo in našo vladarsko hišo v nekako podložno, nemški državi podrejeno dinastijo. Nadalje se izreka za nemški državni jezik, za delitev Češke, za carinsko unijo z Nemčijo, ki bi težko zadela našo industrijo, a takoj nato zahteva za industrialce varstvo njihovih interesov. — Določili so sedaj šestnajst kandidatov; pozneje jih bodo seveda še več.

(Starostno zavarovanje privatnih uradnikov) pride najbrže pri bodočem zasedanju državnega zbora na dnevni red. Tu se gre za 81.000 uslužbencev s skupno plačo 136 milijonov

kron. Načrt zakona je bil kot nadaljni korak na poti socijalno političnega zakonodajstva splošno simpatično pozdravljen.

(Češke deželnozborske volitve) Zdaj je sklenjen kompromis tudi med Mladočehi in češkimi radikali, ter dobe poslednji tri mandata. S kompromisi med tremi češkimi strankami pa je postavljen tudi prvi temelj skupnemu postopanju v deželnem zboru, dasi si s kompromisi stranke niso vezale rok glede taktike v zbornici. Zdaj se je pojavila misel, naj se v državnem zboru združijo vse češke stranke v državno pravni klub.

(Narodnostna delitev škofij na Češkem) je sedaj edno najvažnejših vprašanj, ki razburja kroge v obeh narodnih taborih češkega kraljevstva. Dunajska vlada zahteva namreč, da se morajo češke škofije strogo narodnostno omejiti. Potemtakem bi nastale na Češkem strogo češke, oziroma strogo nemške škofije. To bi pa bilo v marsikaterem oziru zelo usodno, in zato se češka duhovščina odločno upira tej vladni zahtevi.

(Hrvatski deželni zbor) se snide dne 24. ali 25. oktobra t. l.

(Ogrski minister za mažarski nauk.) Novo mažarsko šolsko leto je pričelo sijajno. Minister za nauk Vlasič (tisti renegat, ki je leta 1895 svojo kandidacijo priporočal v slovenskem jeziku!) je početkom letošnjega šolskega leta otvoril 200 novih državnih šol. Te nove šole so odprli večinoma na mejah Ogrske v svrhu, da se mažarstvo „ohrani od tujinstva“!!

(Srbija.) Vprašanje glede prestolonasledstva je sedaj v Srbiji edno najbolj perečih vprašanj. Kralj Aleksander hoče na vsak način proglasiti poročnika N. Lunjevica, brata kraljevinega, prestolonaslednikom. Proti temu kraljevemu načrtu pa so se z vso odločnostjo uprli ministri in prete z odstopom, ako kralj vztraja pri svojem namenu. Kralj je sedaj za enkrat menda opustil izvedbo svojega načrta. Bržkone pa je vsa zadeva o prestolonasledniku le izmišljena raca tuje diplomacije, ki gleda na to, da balkanske razmere ne pridejo v pravi tir, in se hujska sedaj proti eni, sedaj proti drugi teh malih držav.

(Bolgarija.) Položaj v Bolgariji je po mnenju vseh patrijotično mislečih politikov jako žalosten. Vlada ne razpolaga s potrebnim zaupanjem naroda, da bi se mogla posvetiti svojim najvažnejšim nalogam, namreč izboljšanje gmetnih in političnih odnosov. Z vsemi silami se bori, da bi se obdržala, a pri tem ne misli na to, kako bi rešila krizo, ki obstoja že več let. Ko je Karavelov prevzel mesto ministrskega predsednika, je obljubil popolno strpljivost napram vsem političnim strankam, da omogoči pomirjenje dežele, ki je tako blizu finančnemu propadu. A namesto obljubljenе tolerance vidimo divje preganjanje vseh njegovih političnih nasprotnikov. Pomenljivo je, da se knez Ferdinand, odkar je Karavelov na krmilu, skoro vedno mudi v inozemstvu. — Dne 19. septembra je minilo 16 let, odkar je Vzhodna Rumelija združena z Bolgarijo; ta dan je bil praznik, poslopja v zastavah, trgovine zaprte, a v kljub temu je ostal narod bladen: Meščani, kupci in obrtniki so pobiti radi slabe kupčije, uradniki in častniki pa radi zaostalih plač.

(Po obisku carja na Francoskem.) Listi pišejo, da so bili razgovori v Compiègne, vršivši se med carjem, predsednikom Loubetom in njiju ministri, posvečeni skoro izključno le vprašanju bližnjega in daljnega Vztoka in napetim odnosom med Francijo in Turčijo. Osebito se je poudarjala potreba, opozoriti Turčijo, da se ne sme še dalje s zavlačevanjem odtezati svojim dolžnostim. Glede armenskih razmer izjavlja Rusija, da novih klanj ne bi več mirno trpela. Z ozirom na stvari daljnega Istoka je izjavila Rusija, da bo de z vso silo pospeševala uspeh Francije.

(Francija.) Državni zbor se snide dne 4. novembra. V prihodnjem zasedanju pride v prvi vrsti na dnevni red razprava o ustanovitvi starostne zavarovalnice za industrijske in kmečke delavce, potem pa slede prošnje katoliških redov za državno potrjenje.

(Nemčija.) Berolinski občinski svet je izvolil v drugič županom občinskega svetnika Kauffmanna, katerega cesar prvič ni potrdil, in to z veliko večino. Zdaj je Viljem v jako neprijetnem položaju: Ako Kaufmanna ne potrdi županom,

razburi prebivalstvo svojega stolnega mesta, katero itak ni zadovoljno z vsemi njegovimi političnimi koraki, ako pa ga potrdi, se bo zdelo, kakor da je berolinski meščan premagal „železnega“ cesarja.

(Morilec predsednika Združenih držav) je bil obsojen dne 24. t. m. na smrt s pomočjo elektrike. Morilec se je med sodbo vedel jako hladnokrvno, kakor da ga vsa stvar nič ne briga. Istotako ga razsodba ni niti malo potrla. Kazen se je najbrže že izvršila v četrtek.

(Vojna v Južni Afriki.) V Kaplandiji se je baje spuntalo vse holandsko ljudstvo. Angleži so v čim dalje večji stiski; sedaj morejo stražiti le še železnice, skladišča in nekatera glavna mesta. Angleška vlada namerava poslati v južno Afriko novih čet, in sicer prostovoljcev, pred vsem konjenikov. Ako ne dosežejo Angleži v kratkem večjega uspeha, so izgubljeni. Burski general Botha je baje poslal v Amsterdam naslednji telegram: Povejte našemu predsedniku Krügerju, da nam je usoda zopet mila. V 14 dneh smo imeli 17 bitk, in v vseh smo zmagali. Angleži so tako v Natalu kakor v Kaplandiji morali bežati. Pri Bloodriverju smo ujeli 200 Angležev in jim vzeli 10 topov. Zaupanje, da zmagamo, je v nas popolno, ker je prebivalstvo povsod pripravljeno se nam pridružiti. — Pri Tarkastadu so Buri presenetili Angleže, prav ko so ti obedovali. V galopu so vdarili na taborišče, ubili 31, in ranili 45 Angležev.

Razne stvari.

(Medveda so ubili) v občini Pleše na Hrvatskem, ki je zadavil in raztrgal večje šte vilo govede. Na njegovo kožo je bila razpisana nagrada 200 kron.

(Čudak potovalec.) Takov je A. Hanslian, ki je pred malo dni dospel v Mor. Ostravo. Sam hodi peš, le svojo „milostivo“ s svojim nadebudnim potomcem vozi na „šajtrgi“ po vseh večjih evropskih mestih, katere mora vsled stave obiskati vse v dveh letih. Drugi pogoj stave pa je, da mora potovati brez denarja ter si sme živež zaslužiti le s prodajanjem razglednic in s svojimi govori. Priluzi si baje potemtakem do 15 gl. na dan.

(Kako se more ohraniti sveže grozdje.) Iz Rusije pošiljajo na vse strani sveta sveže grozdje. Da se to ohrani čim svežje, devljejo grozdje v velike posode. Na dno nasujejo prosa, nanj porazlože prvo vrsto grozdja, potem zopet prosa in tako dalje prav do vrha; a na vrh zopet mnogo prosa. Glavno pri tem je, da se posoda tako zapre, da vanjo ne more dospeti zrak. Tako spravljeno grozdje ostane tudi po dve leti sveže.

Stavišča

(341) 3—1

jako ugodne lege ob novih cestah v Mariboru, prav blizu glavnega kolodvora, se prodajo pod ugodnimi pogoji.

Več se izve pri dr. R. Pipušu, odvetniku v Mariboru.

Več svetilk

(Blitzlampen)

po nizki ceni napredaj. — Več pove Dragotin Hnbar v Celju.

Boljša gostilna

tik železniške postaje se da takoj v najem pod jako ugodnimi pogoji izurjeni natakariči (342) 2-1 ali kubarici.

Razglas.

Na novi živinski sejem že 3 leta na Teharjih obstoječi, ki se vrši dne 12. oktobra t. l., se vlijudno vabijo kupci in prodajalci. Stalnina prosta. Županstvo Teharje, dne 12. septembra 1901.

(338) 1

Župan: Jožef Rebov.

RAZPIS

službe distriktnega zdravnika za faro Ljutomer in Malanedelja s sedežem v Ljutomeru.

Občine od tega distrikta plačujejo v ta namen 1% od predpisanega direktnega davka, kar iznaša na leto okoli 460—480 kron.

Deželni odbor je podpiral dozdaj to mesto s 400 kronami na leto.

Prošnje za to mesto naj se vložijo pri podpisnem načelniku do 30. oktobra t. l.

Pogoji: Predpisana sposobnost za zdravnika ter popolno znanje slovenskega jezika.

Distriktni zdravniški okraj Ljutomer-Malanedelja

(438)

Načelnik: Šijanec.

Za pridelovanje sadnega in vinskega mošta.

Stiskalnice za sadni mošt za vinski mošt

s čvrsto delujočimi dvojnimi stiskali ter z uravnanim pritiskom „Herkules“, z jamčeni najvišji učinek do 20%, večji nego pri vseh drugih stiskalnicah.

Hidravlične stiskalnice.

10—9 Mlini za sadje in grozdje. (222)

Robkalnica za grozdje (Abbeer-stroj).

Popolne priprave pri pridelovanju mošta, stalne in premične.

Stiskalnice soka, mlini za jagode in pripravljane sadnega soka.

Priprave za sušenje sadja in sočivja, stroji za lupljenje in rezanje sadja.

najnovejša samodelna patentovana škropilnica „SYPHONIA“ za škropljenje traja in rastlin zoper krvavo uš, izdelujejo ter pošiljajo z jamstvom specialitete v najnovejši, najizvrstnejši, najuporabnejši in pripoznani najboljši, odlikovani sestavi.

PH. MAYFARTH & CO.

c. kr. priv. tovarna kmetijskih strojev, livarna železa in parne fužine.

Dunaj, 11/, Taborstrasse Nr. 71.

Odlikovane z več 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi svetinjami.

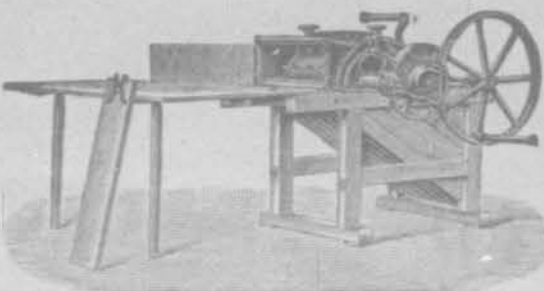
Obširni katalogi in številna priznana pisma zastoj.

Zastopniki in preprodajalci se želijo.

Na debelo. * Na drobno.

Postrežba točna. * Cene nizke.

Peter Majdič

trgovina z železnino „Merkur“

Celje, Graške ulice št. 12.

Za stavbeno sezono vse stavbene potrebščine v največji izbiri.

Opozarja na svojo veliko zalogo travert, ycdovodnih cevi, izdelkov iz kameščine, kakor cevi za kanalizacije in stranišča, nastavke za dimnike v vsakovrstnih oblikah, cementa, stavbenih in pohištvenih okovov, samokolnic, raznega rokodelskega orodja, kuhinjske priprave, štedilnikov itd.

Zaloga Tomaževce žlindre za celjsko in brežško okrajno glavarstvo. Najizdatnejše gnojilo za travnike.

Velika izber železnih nagrobnih križev!

Postrežba točna in solidna!

Trgovina

norimberško-galanterijske drobne in kramarske robe
na veliko**Peter Kostič**v Celju, Glavni trg št. 2 (Stajarsko)
priporoča g. trgovcem in preprodajalcem
sledede:

Britve, nože, vilice, žepne nože, pišce, škarje, žlice, različne igle, naprstnike in sila, česalnike, milo, parfem, masti za brke. Gumbi iz kovine in kosti, broše, mošnjice za denar, pasove, biče in bičala, svinčnike, radirke, črnilo, pečat, kamenčke, tablice in škatle za šolarje, držala za peresa, knjižice, pisarni in kancelijski papir, barvani in svileni papir, papir za cigarete, in škatljah, zlato peno, papir za cigarete, zavitke, torbe za učence, škatle za peresa in držala, lončene, lesene in porcelanaste pipe, ustnike, cevke za cigarete in smodke, krtice za zob, za las in obleko, očala, tehtnice za vino in žganje, termometre in barometre, dreto, špaga, šmis, pipe za sode, košare, harmonike, ogledala v plehu in lesu, meterske mere, balončke itd. — Nadalje: srajce, bele in lovske, spodnje hlače, ovratnike, manšete, povelje, žepne robce, čipke, masne, kravate, pavolo, belo in barvano, sukanec v štrencih in špulah, sukanec za kvačkanje, šnirance, močne, volnene in svilene trake, različne šnore, kapice, rokavice, solčnike in dežnike, podveze in naramnice, molke, podobice, križe, svetinje in sv. slike itd. itd. itd.

Končno: Vsakovrstne igrače iz lesa, pleha in gumija, paže v vozičkih itd.
Vse po najnižjih trgovskih in kramarskih cenah.
Naročbe se razpošiljajo strogo in točno s prvo povratno pošto.

Postrežba točna in solidna!

Vožne karte in tovorni listi v

AMERIKO

Kralj. belgijski poštni parnik.

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v
Novi Jork in Filadelfijo.
Koncesijovana od vis. c. kr. avstrijske vlade.
Pojasnila daje Red Star Linie, Dunaj IV.
Wienergürtel 20 ali pa
Julij Popper, Südbahnstr. Nr. 2, Innsbruck.

Natakarica na račun

se išče v dobro renomirani gostilni v Savinski
dolini. — Ponudbe naj se pošiljajo na V. Južna
(339) 32 Sv. Jurij ob Taboru pri Celju.

KADILCI!ZAHTEVAJTE POVSOD
CIGARETNE PAPIRČKEV KORIST DROŽBI SV. CIRILA IN METODA
KATERI SO NAJBOLJŠI OD VSEH DRUGIH

GLAVNA ZALOGA

JOS. ŠTOKA-TRST**Pozor!**

Glavna zaloga za Celje in okolico
(317) 10-3 pri
DRAGOTIN HRIBAR-JU
V CELJU.

V blagohotno pozornost!**Velika zaloga****konfekcijskega blaga****JOSIP HOČEVAR**

v Celju, Kolodvorska ulica št. 5

priporoča za bližajočo se

jesensko in zimsko sezono

svojo bogato zalogo izgotovljenih oblek za gospode in dečke, kakor
tudi vsakovrstne športne suknje najnovejše mode, površnike,
haveloke itd. v vsaki velikosti in fazoni

po čudovito nizkih cenah.

Sukno najnovejših vrst vedno v zalogi. Naročila po meri izvr-
šujejo se hitro in natančno po najnovejših modnih žurnalih.

Nov mlin

Več pove **JOŽE PAJ**, v Šmartnem v Rožni
(332) dolini št. 29 pri Celju. 3-3

Prave kranjske klobase

velike, po 18 kr. ena, "šunka" brez kosti (Rollschinke)
po 90 kr., prašičja glava brez kosti po 40 kr., suho meso
in slanina po 70 kr., salame po 80 kr. kilo. Brinovec
po 1 gld. 20 kr. liter pošilja proti povzetju

(291) 6-4

Janez Ev. Sirc v Kranju.

Oskrbništvo grajščine Jelše pri Šmarju
(330) 3-3 ima za prodati

50 velikih jagetovih dreves.**Postranski zaslužek**

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim,
deloljubnim in stalno naseljenim osebam
s povzetjem zastopa domače zavarov-
valne družbe prve vrste. — Ponudbe
pod „1.798“ Gradec, poste restante.

IVAN SCHINDLER

Dunaj, III. Erdbergstrasse št. 12.

razpošilja gratis in franco kataloge v slovenskem je-
ziku z več kakor 400 slikami o vseh vrstah aparatov
za stroje, potrebnih predmetih za kmetijstvo, vi-
narstvo, za obrtne in gospodarske namene.

Cene nižje kakor drugod.

Za reelno postrežbo se garantira.

Ugodni plačilni pogoji.

Solidne zastopnike se išče.

IVAN SCHINDLER

ces. kralj.

(161)

privilegiran lastnik

Dunaj, III. Erdbergstr. št. 12.

Na slovenska vprašanja se odgovarja slovensko.

Rafael Salmič, urar in prodaja zlatnine
Celje, „Narodni dom“.

Priporoča svojo veliko zalogo jeklenih, nikelnastih, srebrnih, tula in zlatih
žepnih ur.

Prstane, uhane, zapestnice, priveske, svetinje, križce, medaljone, vsakovrstne
veržice za okoli vratu, lorgnon, kratke in dolge za dame in gospode
v zlatu in srebru.

Žlice, nože, vilice, tabatiere, nastavki za sadje, cvetlice, vizitnice itd.
Velika zaloga optičnih predmetov: očala, naočniki, toplomeri, aneroidi
maksimal-toplomeri, tehtnice za vino, žganje, mošt, mleko itd.
Velika izber stenskih ur, budilk in ur z nihalom, najnovejše in najboljše.
Pošteno in dobro blago, vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

Dveletna garancija za vsako prodano uro.

Nikelnaste ure	od gld. 3.—	naprej.
Srebrne ure	„ „ 5.—	„
Tula ancré s tremi pokrovi	„ „ 10.—	„
Zlate urice za dame	„ „ 13.—	„
„ ure za gospode	„ „ 20.—	„

Pancer-veržice iz pristnega srebra po 6 kr. gram.

Popravila ceno in zanesljivo.

231 25-13